

Prosveta v nevarnosti.

Višji šolski svet v Ljubljani je izdal vsem področnim šolskim vodstvom sledeči odlok:

«Višji šolski svet je iz kreditnih oziror primoran z dnem 15. oktobra 1922 začasno ukiniti pouk na vseh zasilnih šolah, kjer poučujejo pomožne učne osebe. — Zato ustavlja s 15. oktobrom 1922 službene prejemke tamošnjemu učitelju J. J. Šolobvezne otroke naj se vsola v najbližnje redne osnovne šole, kar naj šolsko vodstvo sporazumno s krajnim šolskim vodstvom uredi po previdnosti in o svojih ukrepih takoj semkaj poroča».

Sicer bi morali pomilovati predsednika Višjega šol. sveta, ki je podpisal ta odlok. Vemo namreč in radi priznavamo, da tega ni storil iz lastne volje. Vendar pa bi pričakovali od vsakega iskrenega prijatelja šole in ljudske izobrazbe, da merodajne naredbodavce opozori na škodljive posledice takega nekulturnega koraka napram Slovincem. Proti takemu škandalu mora protestirati vsak pravi rodo- in mladinski ljub brez ozira na politično pripadnost in svetovno naziranje.

Toda od ljudi, ki so se prodali morilec prosvete Pribičeviću, ni mogoče pričakovati, da bo hlapec pošteniše od svojega gospodarja. Kakršen gospod, tak sluga!

Peklenska zloba posameznega kriminalnega tipa je dobrodošlo sredstvo za uveljavljanje dobro zasnovanega sistema. Pošten, vesten in kulturni človek bi ne mogel izvrševati take grozodejstva na naši posvetni in verski prosveti. V sistemu proti šoli in Cerkvi more delovati le malopridnež. Zato se prav nič ne čudimo kulturnobojnim naredbam, marveč se čudimo potrpežljivosti našega ljudstva in popolni apatiji naših izobražencev.

Vseučilišče v Ljubljani samo še životari in — če se kmalu ne spremene razmere — bo popolnoma zamrlo. Letos so morali vseučiliščniki na tehniški fakulteti plačati vsak 1400 kron, da se z nabranim denarjem preskrbi vseučilišče s potrebščinami za tehniška predavanja, ker prosvetni minister «nema pare» za izobrazbo, pač pa za Sokole. Medicinska fakulteta hira na isti boleznj že dalje časa in pričakuje samo še «mišlostni udarec» iz Begorada. Na naših srednjih šolah so profesorjem odvzeli nadure in odpravili pouk v neobveznih predmetih. Isto velja tudi za učiteljska. V ljudskih šolah pa so zaenkrat odpravili vse zasilne šole. Kolike vrednosti so bile zasilne šole za našo mladino na kmetih, se vidi zlasti po tem, da so se te šole ustanovljale in vzdrževale res samo zato, ker so bile prepotrebne. V hribovitih krajih, oddaljenih po več ur od redne šole, je zlasti pozimi bilo nemogoče nežni mladini gaziti sneg. Pa tudi poleti bi moral imeti človek srce trše od kamena, da pušča otroke po vročini na pot, večkrat samo s koščkom kruha, dočim bi ti otroci mogli v času, ko so na potu v šolo, koristiti doma. Pri tem pa nam ni treba omenjati še posebej, koliko moralnih nevarnosti preži na samotnih krajih na šolske otroke, ko hodijo v oddaljeno šolo.

Nam se je vedno očitalo «klerikalno nazadnjaštvo» in sovraštvo do šole in ljudske izobrazbe. Roko na srce! Kdo je bil tisti, ki je dvignil naš narod kulturno in gospodarsko? Mar ni to bila SLS? Ali ni ona danes še vedno edina, ki brani pravico ljudstva do prosvete in gospodarske ter politične osamosvojitve, zahtevajoč ne prestando in dosledno avtonomijo ljudstva v nedeljeni in zedinjeni Sloveniji? Sedaj se je pokazalo, kje so sovražniki slovenstva in njegove izobrazbe. Dočim hiti Pucelj zatrtje Pašiču svojo in svoje stranke neomejeno zvestobo, samo, da ga ne pozabi pri spremembi vlade, se naši poslanci bore kakor levi proti sedanjemu centralističnemu režimu in sicer z vidnim uspehom. Ta uspeh se kaže ravno v tem, da vlada že ne ve več, s kakšnimi nasilniškimi sredstvi bi se borila proti njim. Čim večji je pritisk, tem večji je odpor in narobe. Zmagal bo pa le tisti, ki vzdržijo. In med temi, ki bo vzdržali bo predvsem slovensko ljudstvo in njegovi zastopniki. Slej ali prej mora biti konec Pribičevićijam, žerjavščinam in pucljevščinam.

Doba kulturnih političnih in aferaskih lopovščin mora nehati. Skrb za to pa prepuščamo našim volilcem!

Politični ogled.

DRŽAVA SHS.

Po zborovanju glavnega odbora demokratske stranke so začeli s posveti radikali. Čakali so na zaključke demokratov, da lažje uberejo taktiko. Začeli so previdno in manj gostobesedno kakor njihovi demokratski rivali. Ostro kritizirajo demokratske resolucije in vidijo v njih stremljenje, da demokratje z Davidovičem prevzemajo akcijo sporazuma, ker je povsem jasno, da je sporazum v demokratski stranki samo navidezen. Pašič je, kakor ves radikalski klub za demisijsko vlado, vendar pa računa na obnovljeno koalicijo z morebitnimi spremembami, ki naj bi izvršila najnujnejše posle v parlamentu do meseca januarja, nakar bi se sestavila volilna vlada. Radikalni klub je, kakor smo že poročali, soglasno sklenil, da naj Pašič poda ostavko vlade in sicer, kadar se mu bo zdel za to najugodnejši čas, to je za radikalno stranko najugodnejši. Skoro gotovo pa je, da se ostavka ne bo izvršila, predno se ne končajo slavnosti na Kumanovem in v Pragi. — Pašič sedaj čaka. Rad bi napravil vladno zvezo s Pribičevićimi pristaši, pa ta ni na dobrem glasu, potegnil bi rad vse radikale za seboj, odrinil demokrate ter si

drugje poiskal zavezništvo, pa tudi to ne gre, ker Protič nasprotuje in dela razkol med radikali.

Demokratski klub se je izjavil za avtonomijo južno srbskih Turkov. To je zelo značilno za današnjo vlado. Avtonomistična stremjenja mora priznati, avtonomijo pa začne deliti Turkom, samo Slovincem in Hrvatim je ne da.

Za Srbsko stranko, katero ima Pašič že davno pripravljeno, za vsak slučaj in katera izliva svoja hujskanja po beograjskem listu «Balkan», sta se pojavili še dve novi srbski stranki in sedaj se vse tri hudo zmerjajo ter ena drugo dolži, da «krade častito srbsko ime».

Od Radičeve stranke odstopivši poslanec dr. Häusler je prišel v Beograd in položil prisego. Pravi, da pride še več Radičevih poslancev, ki so nezadovoljni z mrtvo in nedelavno politiko hrvatskega bloka, za njim. Radovedni smo, ali dobi dnevnice tudi za nazaj, ali pa samo za čas, ko bo delal v parlamentu. Kakor se čuje, so si radikali in demokrati prilastili nedvignjene dnevnice hrvatskih poslancev v svoje strankarske svrhe.

Za državne nameštence ni denarja, finančni minister je odbil predloge ministrstva za socialno politiko, denarja ni za prehrano revnih krajev, za prevozna sredstva, ceste, mostove, bolnišnice in šole, ministri so pa takoj sprejeli Pašičev predlog, da se postavi veličastna stavba, kjer bi se shranjevale kosti za državo zaslužnih mož. Za tako stavbo se je takoj našel denar in leto za letom se bo za njo vnašalo v proračun po 30 milijonov dinarjev.

NEMCIJA.

Morilce ministra Rathenau so obsodili, največja kazen je 15, druga 8, potem 4 leta ječa, nekaj obtoženec je bilo še obsojenih na krajšo zaporno dobo in nekaj popolnoma oproščenih. Na razpravi je sodnik prebral pismo, ki ga je pisala mati umorjenega ministra materi glavnega sokrivca, ki je bil obsojen na 15 let. Mati Rathenau-a imenuje morilčevo mater najnesrečnejšo vseh žena ter ji naroča, naj pove svojemu sinu, da mu v imenu in duhu pokojnega odpušča, ker če bi bil svojo žrtev poznal, če bi vedel, da je bil to eden najplemenitejših, kar jih je zemlja nosila, ne bi mogel izvršiti strašnega zločina in bi prej roko sam na sebe položil. Ta plemenitost nesrečne matere je napravila globok vtis v sodni dvorani in v javnosti.

ANGLIJA.

Vladna kriza se že dolgo pripravlja, izbruhnila pa je z vso ostroščjo sedaj, ker javnost različno presoja politiko Lloyd Georja napram Turčiji. Tako je prav za prav Kemal paša vzrok, da pride na Angleškem najbrž že pred Božičem do razpusta parlamenta in novih volitev. Kakšna koalicija zavladala potem, je še čisto nejasno. Glavno je, da Anglija nima boljšega moža, kot je Lloyd George, da bi mogel za njim prevzeti vlado. Mnogi prisojajo pri novih volitvah največ uspeha Delavski stranki (Labour Party), ki ministrskega predsednika ostro napada zaradi orientalske politike, vendar pa so tudi delavski voditelji na tistem mnenju, da je Lloyd George s svojim energičnim nastopom rešil svetovni mir. In ker gre Lloyd George tudi v drugih ozirom delavski stranki zelo na roko, ni neverjetno, da ne bi nove volitve imele za rezultat ustvarjenje liberalno-delavske koalicije z Lloyd Georgem na čelu. V tem slučaju bi se dosedanje smernice angleške politike veliko ne spremenile.

RUSIJA.

Francoski poslanec Herriot nadaljuje svoje delo za zbližanje Francije in Rusije. Mudi se v Moskvi in tu se ne pogaja samo glede trgovskih, temveč tudi glede političnih odnosov med Francijo in Rusijo. — Ruska mornarica je popolnoma preosnovana in preurejena. Veliko važnost polaga ruska vlada na trgovsko in transportno brodogojstvo in tudi v tem se vidi, da računa na skorajšnjo in pravično rešitev orijentskega vprašanja.

Naša zborovanja.

Na Vranskem je v nedeljo, dne 22. oktobra po prvem cerkvenem opraviilu shod Kmetске zveze, odnosno ljudske stranke. Poroča poslanec dr. Hohnjec. Somišljeniki, pridite!

Pri Mali nedelji je bila v nedeljo, dne 15. oktobra, mladinska svečanost, ki je prav dobro uspela. Slabo vreme je zadrževalo sosede iz bližnjih župnij, da niso mogli priti, zato pa so se v tem večjem številu udeležili domačini. Ne samo mladina je bila zbrana v velikem številu, tudi močje in žene so mnogobrojno prisostvovali. Poslanec dr. Hohnjec je v cerkvenem govoru razpravljal o pravem življenjskem potu ter slikal Kristusa kot središče mladinskega življenja. Po cerkvenem opraviilu je bilo zborovanje na prostoru pred cerkvijo. Padale so drobne kapljice iz megle, pa to ni nič motilo ne poslušalcev ne govornika. Dr. Hohnjec je mladini in stršem tolmačil krščanska vzgojna načela, kakor jih je med našim narodom zasnoval, okreplil in razširil veliki škof Slomšek. Naša izobraževalna organizacija se je vedno držala ter se tudi bo držala teh načel. Odločno odklanjamo centralizacijo šolstva v naši državi in obsojamo vse tiste slovenske stranke, ki so pripomogle k temu, da je vsa slovenska šolska avtonomija splavala po Savi proti Beogradu. Slovenski samostojni poslanci so pri tem ne samo molče gledali, marveč so dejansko s besedo in dejanjem sodelovali pri ropu slovenske avtonomije. Zato naš narod noče imeti nič skupnega s takimi politiki ter jih bo pri prihodnjih volitvah poslal v politični penzijo. Centralizacija šolstva je našemu narodu prinesla dvojen poguben dar: 1. sokolstvo in žnjim poizkus poliberaljenja naše mladine in 2. svobodo glede na obisk sv. maše po nedeljah in s tem poizkus odtrgati mladino od životvornega

krščanstva. Vse to imajo na vesti slovenski demokrati in samostojneži. Centralizem je že tudi pripravil novi šolski zakon, ki namerava šolstvu in mladinski izobrazbi popolnoma vzeti krščanski značaj. Borba zoper te pogubonosne nakane je obenem boj za obstoj slovenstva in katoličanstva med nami. Varstvo naših narodnih in verskih svetinj izročamo v roke mladini. Latero moramo za to veliko delo usposobiti s pravo zvečaličansko narodno omiko, do katere je po Slomškovem navodilu sveta vera luč, materni jezik pa ključ. Ker je vsa poštena mladina povsod in tudi pri Mali Nedelji z nami ali vsaj ne proti nam, je treba mladini dati priliko izobrazbe v naših mladinskih društvih. Po govoru, ki so ga navzoči vsesplošno odobraval in ki bo imel, kakor upamo, dobre posledice za krajevno izobraževalno delo, se je lepa mladinska svečanost zaključila s posvetitvijo župnije presv. Sreč Gospodovemu.

St. Ilj pod Turjakom. V nedeljo, dne 15. oktobra se je vršil pod predsedstvom g. Jaša pri nas jako številno obiskani shod Kmetске zveze. Poslanec Pušenjak je orisal politični in gospodarski položaj, osvetlil neopravičen državni proračun, obširno razpravljal o novem davčnem zakonu, ki je nesprejemljiv za kmete in za delavce ter opisal delo posameznih strank. Skoro dve uri trajajoča izjava je navdušeno odobraval navzoči kmetje in delavci. Izrekla se je zaupnica Jugoslovanskemu klubu in sprejela ostra resolucija glede nove davčne postave.

Tedenske novice.

Za časa ministrovanja «kmeta» Pucelja smo prišli mi kmetje tako daleč, da se uvaža v našo poljedelsko državo krompir celo iz Francije, da se s tem škoduje kmetškemu ljudstvu, ki vse svoje in edine dohodke dobiva iz poljskih pridelkov. Mesar Pucelj, mešetar Mermolja in žganjar Drofenigg pa se niti ne spomnijo, da bi vsaj zaustavili vedno večja davčna bremena, če jih že nočejo znižati v prid revnemu kmetškemu stanu. — Država navija cene pri pristojbinah, pri poštnih znamkah in drugih monopolskih predmetih do nezasišane višine, na drugi strani pa pritiska na kmeta, da zmanjša aže itak borne dohodke. Ničesar pa ne stori, da bo obleka cenejša, železniški promet urejen in dostopen tudi revnejšim ljudem ter da pade cena vsem industrijskim izdelkom. Čim cenejšo bo kupoval kmet svoje potrebščine, tem cenejše bo prodajal tudi živila. Sicer si pa bomo dobro zapomnili, kdaj so vladali samostojni podeželski birtje in mesarji ter živinski mešetarji, prekupčevalci in žganjarji. Ej, Pucelj, Pucelj! Ti si nam spual naše žepe! Bog daj, da bi tvoji otroci ne odgovarjali za grehe svojega očeta! Kmet iz Dravskega polja!

Opomin Pucelju. Poljedelski minister Pucelj je ustanovil v Mariboru srednjo kmetijsko šolo, o kateri misli, da je potrebna ter bo baje koristila slovenskemu kmetu. Za ustroj te šole je odgovoren samo on. Kakor se pa nam poroča, v učnem načrtu za srednjo kmetijsko šolo ni nobenega sledu o krščanskem nauku, o poduku o verskih resnicah, o verskih vajah. Oskrbnjeno je za vse druge predmete, tudi za vaje v petju in muziki, samo za verski poduk ne. To bi torej bila prva šola v Sloveniji, ki bi uresničila brezverski beograjski šolski načrt. In slovenski samostojni minister Pucelj je tisti mož, ki je v Sloveniji ustanovil prvo srednjo šolo brez verskega poduka. Kako je to skladno s krščanstvom samostojnežev, ne vprašamo. Kako bo naš narod sodil Pucelja in njegovo stranko za ta zločin nad krščansko vero, o tem samostojnežem ni treba vprašati.

Kaka razlika je med Beograjskimi ministri in slovenskimi kmeti? Ministri nimajo soli v glavi, slovenski kmetje pa nimajo soli v kuhinjah, je rekel neki hudo-mušnež.

Ovaduštvo poslanca Mermolje. Ze zadnjic smo pribili, kake ovaduške narave je poslanec Samostojne — Mermolja. Vertojbski junak si niti ne upa odgovarjati na hud očitke, da je šel med gnusne ovaduhe. Da bodo naši čitatelji znali, kake baže ljudje se zbirajo v Samostojni in kaki so njeni voditelji, navajamo ta-le dejstva, o katerih nam poroča naš zaupnik iz Beograda. Mermolja je nekako pred enim mesecem poslal vladi več pol obsegajočo ovadbo proti poslancu Zebotu, našim listom in proti učiteljstvu, ki se ne mara klanjati Mermolji. O Zebotu piše Mermolja, da na shodih hujska proti Srbom, proti armadi, se brati z Nemci in nemčurji, ter da ruje proti narodnemu in državnemu edinstvu. Mermolja zahteva, naj se napravi Zebota nemogočega, to se pravi po domači: Vlada zapri ga! Mermolja nadalje piše, da «Straža» in «Slov. Gospodar» hujskato ljudstvo proti državi. In samostojni poslanec piše: «Ob dvanaesti uri pozivam vlado, da oba lista takoj ustavi! Krščansko misleče učiteljice so mu tru v peti, ker nočejo širiti brezverskega, sokolskega duha v šoli. Radi tega jih Mermolja imenuje «nemškutarice». Naša duhovščina mu ni narodna. Zategadelj komandira Mermolja, da se mora duhovščino, ki ne čuti «narodno» odstraniti. Osobito pa se je Mermolja v svoji ovadbi spravil imenom nad osebe kmetškega in drugih stanov, ki imajo ugled med ljudstvom, a nočejo biti pokorni slugi Ivane Velikemu iz Vertojbe. Za danes pribijemo samo ta dejstva. Ne bomo branili ne poslanca Zebota, ne naših listov, ne učiteljstva in duhovščine, ker se nam ne zdi častno pečati se s človekom-ovaduhom, kakor je Mermolja. Mislimo, da bodo prizadeti že Mermolji sami dali ob primernem času še bolj primeren odgovor. Pribijemo pa, da je Mermolja napisal to nizkotno ovadbo samo radi brezmejnega sovraštva, ki ga goji ta mož noč in dan proti vsemu, kar deluje

za katoliško stvar. Naši listi in naši poslanci so odkrili Mermoljo kot največjega škodljivca slovenskega ljudstva; nihče ga ne mara več, na shodih ga celo njegovi ljudje napodijo, in radi tega kuha onemoglo jezo. Tako je nastopil Ivan iz Vertobje zadnji pot, grdo pot — ovađu. Mi pa pravimo: Se noben ovađu, noben izdajalec ni imel sreče in miru!

Socialni demokrati hočejo še vedno draginjo. V mariborskem občinskem zastopu sedi izmed 40 odbornikov 17 socialnih demokratov. Ko so po volitvi župana razobesili na magistratu rdečo zastavo, je ljudstvo mislilo, sedaj bo v Mariboru vse po ceni. Delavec bo jedel fin kruh in sočno meso za par kron, v gostilni se bo dobilo vse tako po ceni kot pred vojsko, stanovanje bo nakazal rdeči župan vsakega, ki ga bo potreboval. Tako so si predstavljali mnogi zapeljani in neuki ljudje. A kakšno razočaranje! Pod rdečim županom Grčarjem se je vse obrnilo na slabše. Tiste moči in sile, ki bi znižale draginjo in odpravila bedo, ni čuti in opaziti nikjer. Pač pa čutimo vsi v Mariboru, da se je pod socialdemokratsko magistratno «vlado» začelo posebno zadnji čas delati na to, da se draginja še poveča. Socialni demokrati hočejo skleniti 1. nov občinski davek na živila in druge potreščine, ki se prinesejo ali vozijo v mesto, 2. nov davek na vino (4 krone od litra), 3. nov gostilniški davek (5 odstotkov od računa), 4. nov davek na stanovanje. Z temi novimi občinskimi davki se bo udarilo nižje in srednje sloje. Bogataš se bo tem davkom ali izognil, ali pa z lahkoto plačal. A reveži? In železničarji ter poduradniki? Ravno ti stanovi bodo najbolj udarjeni s temi rdečimi davki. Kako jih hočejo prenesti pri svoji skromni plači? Pribijajo tudi, da bodo novi občinski davki, ki so navedeni pod 1 in 2 najhujše prizadeji viničarje. Za danes smo za beležili o nameranih novih občinskih davkih v Mariboru samo te vrstice, a prihodnji bomo obdelovali še druge podrobnosti o delovanju socialistov na magistratu.

Lepa mesečna plača. Bivši socialdemokratski minister Bukšek je postal sedaj vodja osrednjega zavoda za delavsko zavarovanje in centralne bolniške blagajne in bo imel kot tak na mesec 40 tisoč kron plače.

Pograniczne trupe (Wranglovci) bodo s 1. novembrom vendarle odstranjene z naše meje. Nekaj se jih prevzame v finančno službo. Od 1. novembra naprej bo do čuvali našo mejo financirali.

«Kmet lahko plača». Tako se je izrazil pri seji občinskega sveta v Mariboru dne 13. oktobra liberalni advokat, obč. svetnik dr. Vladimir Serbec. Dosedaj se je pobiralo za voz sena na sejmskem tržišču 10 K sejmske pristojbine. Finančni odbor je predlagal zvišanje na 20 K. A to je bilo demokratom premalo. Dr. Serbec je predlagal 40 K, češ: «Saj kmet lahko plača! Ravno tako je bila tudi Serbecu tržarina za omot (rolo) špeha v iznosu 8 K premajhna, zahteval je, da se zviša na 16 kron. In v «Narodnem listu» pišejo liberalci, kako skrbijo za kmetški blagor.

Čevlje za 300 K komad je ponujal neki Konrad Zauderl v imenu narodno-socialistične stranke viničarjem. Nekateri so se dali zapeljati in so dali 300 K, a drugi so bili nezaupljivi. Zadnji so imeli prav. Viničar, ki je kupil od Zauderla take čevlje, nam je prinesel čez par dni razvaline narodnostocialističnih čevljev. Viničar je na potu v cerkev stopil malo bolj po mehkem svetu in hops — peta enega čevlja je ostala v blatu. Ko gre dalje, čuti nek hlad pri nogah. Mož vidi, da so popustili podplati. Za silo je še mož dospel v cerkev, a potem je moral narodnostocialistične Zauderlove razvaline sezuti in iti bos domov. Ubogi viničarji! NSS-Zauderl vas zapeljuje v političnem in tudi denarnem oziru.

Za Dijaško večerjo se skoraj vsakodnevno oglašajo revni prošilci iz vrst učeče se mladine na tukajšnjih šolskih zavodih. Velika večina jih je s kmetov doma. Toda malo je na deželi takih posestnikov, ki bi mogli vzdrževati v sedanjih draginjah svojega sina na mestnih šolah. Ako si kmet ne bo vzgajal sam svojih izobražencev, ga mestna gospoda ne bo razumela. Zaradi draginje je v teh letih padlo število dijakov z dežele. To bi bil prekrut udarec za slovensko ljudstvo. Da se omogoči študiranje revnim dijakom, se je v Mariboru ustanovila Dijaška večerja. Ponovno prosimo vse poljedelce, naj se usmiliijo revnih dijakov in naj žrtvujejo nekaj poljskih pridelkov za večerjo revnim dijakom. S hvaležnostjo sprejemamo vsak najmanjši dar: denar, krompir, zelje, mast, moko, žito, jajca itd., ki naj se izročijo bodisi v župnišču, ali pa pri odborih izobraževalnih društev, pri orlovskih odsekih itd. Se enkrat ne pozabite revnih dijakov! — Dr. Anton Jerovšek, ravnatelj Čirilove tiskarne.

Izkaz darov za «Dijaško večerjo». 250 Din: Musi Jos., župnik v Vitanju in Miro Volčič, župnik v Breznem. 153.50 Din: nabranih ob prisojnosti blagoslovljenih novih zvonov v Starešincih in Starem vrhu, župnika Sv. Peter v Gornji Radgoni, 15. oktobra t. l. 100 Din: Kmečka hranilnica in posojilnica v Ptuj. 80 Din: Razbornik Ivan, župnik v Kebu. 75 Din: Franež Jernej, župnik v Sv. Marjeti ob Pesnici. 50 Din: Stefan Rojnik, Braslovčan v Ljubljani. 10 Din: župni urad Sent Ilj. — Hvala prisrčna.

Lov v občini Dobrna. Za lov naše občine, katerega licitacija je bila letos v maju, je že pred licitacijo vladalo veliko zanimanje. Na zborovanjih KZ so se posestniki večkrat posvetovali, kako bi se spravil lov v domače, slovenske roke. Ker občina lova ne more sama izvrševati in bi ji bilo to tudi v veliko gmotno škodo, in ker je popolen nesmisel, da bi se kar prosto lovilo, kakor nas dolgi glavariski referent, da hočemo, zato pa je maja meseca zlicital na glavarstvu kot najvišji ponudnik g. župan s tremi tovariši. G. Ferencak pa je na glavarstvu od maja do septembra zavladeval izdajo dekreta, dasi se je najemninska in zakupna pogodba že izvršila s pravočasnim vplačilom. Na pismene vloge ni bilo odgovora, na ustmeno posredovanje pa se je g. referent zadovoljil odgovoriti, da bodo že rešili zadevo po pravici. Pa so jo res. In sicer so kratkomalo vzeli lov g. županu in tovarišem, pa ga oddali g. Simonu Komposchu in g. Jankoviču, češ, da se ne zanesejo na prve

najemnike. Sedaj so prvotni najemniki vložili priziv, ki ga je pa direkcija šum rešila z mirno gesto, da glavarstvu bolj veruje, kakor pritžiteljem. Najemniki so sedaj vložili zahtevo revizije postopanja in izročili poročilo dosedanjega postopanja Jugoslovanskemu klubu, za intervencijo v ministrstvu. Zaupamo v pravicoljubnost uprave do skrajnosti in upamo, da nam ne bodo tega zaupanja ubili. V celi zadevi je zanimivo sledeče: 1. Oblasti vzbujajo čisto na neprimeren način nezaupanje v uradno licitacijo, ki se je vršila na glavarstvu, se pogodbeno zaključila in bi v urejeni državi se zdaj zadeva uravnala pri upravnem sodišču. Čemu licitacija, čemu se pogodbeno zaključuje, če se potem po treh mesecih zavladevanja odda lov nižjemu ponudniku. Gospod Farčnik je gotovo pripravljen, da poravnava škodo, ki nam jo je prizadejal s svojim zavladevanjem. 2. Kar je treba sporočiti javnosti, je to, da se je zadeva rešila pod vplivom — lovskega društva, katerega člani so seveda vsi trije gospodje, ne pa pod vplivom lovskega zakona, ki je še v veljavi. Kajti na glavarstvu in v Ljubljani se izgovarjajo na lovsko društvo, ko se najemniki sklicujejo na zakon. Kako bi se kaj godilo g. Farčniku, če bi se kmetje sklicevali na svoje društvo, pa ne več na zakon. 3. Najzanimivejše pa je, da se namerava tudi lov — centralizirati po srbski postavi, po kateri nima občina nikakega deleža, niti ne dobi zakupnine, lovi pa samo najvišja gospoda, kmet pa je lahko za priganjača. Domačinom in drugim, ki imajo za zadevo zanimanje, dajemo v vednost, kak je danes položaj. Marsikaj se torej najde, ako mora kdo delati priziv na priziv, da bi prišel do pravice, ki bi se mu morala že v začetku priznati. Ko bo rešena revizija postopanja, bomo pa g. Farčniku izrekli javno zahvalo in bomo vplivali, da se mu reže kruh pravice tako, kakor ga je sam navajen rezati, kar se bo pokazalo pri reviziji postopanja.

Tudi blagoslov centralizma. Iz Dobrne se nam piše: Pošto in brzojavno ravnateljstvo v Ljubljani je izdalo naredbo, katere dokazuje, kako daleč smo že prišli v Sloveniji. Ze dolga desetletja je obstajala redna vozna pošta zveza Dobrna—Celje in obratno. Po leti ob času, ko so bile za goste odprte tukajšnje drž. toplice, celo dvakrat dnevno. Ker dosednji mnogoletni podjetnik poštne vožnje Mihael Kos ni mogel več za 38 kron dnevno voziti v Celje in nazaj (na eno stran 18 km), je prošil za zvišanje, ali pa izjavi, da s 1. nov. neha voziti. Pokorni slugi beograjskega centralizma so odredili, da poštna vožnja na Dobrno sploh ni potrebna, in ker se bojijo, da ne bi radi tega preostalo za jug dosti našega davčnega denarja, so ukazali, da se vozna pošta ukine. Ker nam naša napredna poštna uprava še ni oskrbela zračne pošte, bomo začeli naše očke posnemati in se bode pošta — nosila —. Se par let vlade sedanjih krmarijev države in tudi po Savi se bode zopet z živino ob isti vlačilo blago navzgor, ker železnice že strahovito propadajo. Demokracije in samostojni, primite se za glavo! Vi izdajalci in pijavke slovenskega ljudstva! Sv. Jošt, od Dobrne tri ure hoda v hribe je navezan na našo pošto, občina s čez 3000 ha površine ima blizu 1800 ljudi. Tako gospodarijo naši centralisti. Za Sokole in jugofašiste je dosti denarja. Za brezpotrebni militarizem, kateri še ni nikdar in nikamor prinesel kulture in blagostanja, mečete težke milijone. Vi brezvestni spekulante z narodnim imetjem! Vediti, da je sodba nad vami od teptanega in izmozganega ljudstva že izgovorjena, izvršitev iste pa vas, kakor tudi vse vaše priveske kmalu zadene. Zivijo nahrbtna pošta — patent Ljubljana!

Smrt blage žene. Iz Velenja nam poročajo: Dne 16. t. m. ob 3. uri pop. smo v Šmartnu pri Saleku pokopali od vseh sposlovanje in priljubljeno gospo Suzano Skazovo, veleposesnico v Velenju. Pogrebne obrede je v spremstvu petih duhovnikov in mnogobrojnega občinstva opravil visokostasti gospod dekan iz Skal Ivan Rotner, kateri je tudi ob odprtem grobu kot dolgoletni prijatelj rodbine Spenkove rajni govoril zares prijateljsko, ganljivo slovo. Težko prizadeti rodbini izrekamo svoje resnično sožalje, rajni pa želimo, da bi bila deležna milostne sodbe, ker je bila dobra nele svojim, ampak tudi ubogim.

Važno za občinske predstojnike. Zdravstveni minister je odredil, da morajo občine same trpeti vse stroške za osebe, katere so ugriznile stekle ali steklene sumljive živali ali osebe in se morajo v svrhu zdravljenja prepeljati v kak Pasteurjev zavod. Po tej novi naredbi bodo odslej zanaprej trpele občine tele stroške: 1. za osebe, ki pripadajo njih občini; 2. za osebe, katere pristojnost ni znana, ki pa stanuje v občini; 3. V vozne in potne stroške se računajo stroški za vožnjo do postaje in ladijska ali železiška vozovnica III. razreda do kraja, kjer je Pasteurjev zavod in nazaj; 4. Za spremljevalce je plačati stroške samo, ako spremljajo otroke pod 12 letom ali osebe, ki jih iz kakršnih koli razlogov ni mogoče pošiljati samih. 5. Denar se takim osebam ne daje, nego dati jim je plačano vozovnico III. razreda na ladji ali na železnici, odnosno plača se voz, s katerim naj se odpeljejo. 6. Vsaka občina, ki prekrši katerega koli teh predpisov, zaradi česar se osebe, ki jim je treba zdravljenja, ne bi pravočasno poslane v Pasteurjeve zavode, je odgovorna po kazenskem zakonu. 7. Na zdravljenje pošiljajo pristojni občinski ali kotarski (okrajni) zdravniki. Nakaznica za to se mora izdajati najkasneje v 24 urah po ugrizu. Ako se čez 24 ur po izdani zdravniški nakaznici oseba, ki ji je treba zdravljenja, ne odpošlje na zdravljenje, so občinska oblastva kazensko odgovorna. 8. Tam, kjer še ni organiziranih občin, se pokrivajo ti stroški iz državnega proračuna.

Proteste zoper vladni načrt o novih davkah so tajništvo Slovenske ljudske stranke v Celju do dne 13. oktobra poslale sledeče KZ celjskega okrožja: 1. Gotovlje, 2. Sv. Križ pri Slatini, 3. Marija Reka, 4. Sv. Florjan v Doliču, 5. Sv. Vid pri Grobelnem, 6. Dobrna, 7. Celje okolica, 8. Sv. Pavel pri Preboldu, 9. Sv. Andraž pri Velenju, 10. Stoperice in Zetale, 11. Griže, 12. Artiče, 13. Loka pri Zidanem mostu, 14. Zalec in Petrovče, 15. Skofja vas in Vojnik, 16. Sv. Jedert nad Laškim, 17. Planina pri Sevnici, 18. Trbovlje, 19. Sevnica, 20. Zavodnje, 21. St. Janž pri Dravogradu, 22. Rečica ob Savinji, 23. Zgor. Ponikva, 24. Ponikva ob juž. žel., 25. Dobova, 26. Nazarje-Kokarje, 27. Pišce, 32. Sv. Vid nad Valdekom, 33. St. Jur ob Tabornu, 34.

Prihova. Tajništvo SLS v Celju je te proteste odposlalo Jugoslovanskemu klubu v Beograd.

Dežela samih milijonarjev je Nemška Avstrija, ker kdor hoče živeti tamkaj, mora imeti ali zaslužiti na leto več milijonov. Pa nihče ne zavida teh novodobnih «milijonarjev» avstrijskih, ker kljub milijonom stradajo in hodijo raztrgani s praznimi žepi okrog.

Ubilo ga je veselje. Ruski begunec Lavrencij Ivanov je dobil te dni od svojcev iz Rusije pismo. Vrstice iz domovine so ga tako vradostile, da si je na veselje kupil 2 litra konjaka in ga spil. Vsled preobilice alkohola si je zastrupil kri in takoj umrl.

Uboj in samomor. Šestdesetletni starček Luka Alavanja Todorov, seljak iz Karina v Dalmaciji je v prepiru ustrelil svojega nečaka. Ko je videl žrtev mrtvo, je zagrabil za velik nož in si sam prepral trebuh, narkar je med groznimi bolečinami sam izdahnil.

Usodepolna šala. Pop Marković iz Grobišnega polja na Hrvatskem se je vračal proti domu na vozu. Med vožnjo mu je odpadlo eno kolo in sedaj ni mogel naprej. S popom se je vozila tudi njegova dekla in odločila sta se, da se vrneta na dvor grofa Kulmera, ki je tamkaj v bližini. Ko dospeta do dvora, potrkva pop na vrata in zakriči: «Odprite!» Grof pa ni hotel odpreti, misleč, da so razbojniki in je zapretel, da bo streljal. Marković se pa šali naprej in reče: «Ti le streljaj, a nas je več!» Ta šala je grofa uverila, da so navalili na njegov dvor razbojniki, pograbil je puško in začel pučati skozi vrata. Grof je radi popove neumestne šale ustrelil dekle, popa pa težko ranil v lednja.

Prihod Jugoslovancev iz Madžarske. V nedeljo je prispel na naše ozemlje prvi transport jugoslovanskih državljanov, ki so živeli na Ogrskem in so optirali za našo državo. Priseljenci bodo naseljeni med Stipom in Kočarom.

Prodaja hiš v Zagrebu. V tretjem četrtletju je bilo prodanih v Zagrebu 396 hiš za 70.229.312 K. Letos se je veliko več hiš prodalo kot pa lani.

Stara ciganka. Te dni se je pripeljala na zagrebški kolodvor ciganka, stara — 102 leti. To izvanredno starost je doživela ta ženska kot ciganka, ki se je celo življenje potepala okrog po hrvatskih vaseh. Starica se piše Katra Horvat iz sela Brakovce in se je pripeljala v zagrebško bolnico radi vodenike. Ko so jo potniki vprašali na kolodvoru, koliko je stara, je odgovorila: «Bog pomagaj, samo 102 leti!»

Jadrnica «Zagreb» se je razbila. Naša največja ladja na jadra «Zagreb» (2800 ton) se je razbila na pečinah otoka Kuba. Jadrnica je plula v Tampico, da bi naložila tam fosfat za Bristol. Posadka jadrnice se je k sreči vsa rešila. Ladja je bila zavarovana.

Zgorela ena naših največjih tvornic. V minulem tednu je zgorela v Subotici ena naših največjih tvornic za pohištvo, ki je bila last tvrdke Zigler in Kapič. Škoda znaša en in pol milijona dinarjev.

Izvršitev smrtnih obsodb v Bitolju. Dne 9. t. m. je bila v Bitolju izvršena smrtna obsodba nad osmimi razbojniki, ki so začela bolgarske zasledbe Srbije poklali nad 600 ljudi, žen in otrok v pilepskem okraju.

Nadlogar ubil človeka. V selu Kratečko v Dalmaciji je ustrelil državni nadlogar, ki je pijan vršil službo, nekega Miška Krčelića.

Savinjsko Orlovsko okrožje priredi v nedeljo dne 29. oktobra ob 3. uri popoldne v Sošanju akademijo v dvorani hotela «Union». Vabljeni ste vsi, ki se zanimete za orlovsko delovanje.

Gospodarstvo.

NE POZABITE NA KMETA!

Vse je zastokalo, ko je draginja v zadnjih mescih začela zopet rasti, ko so cene hrani in drugim potrebščinam skoro dan za dnevom šle kvišku. Nekak obup se je polastil ljudi. Moralo se je nekaj storiti, da se temu napravi konec. Vlada je prepovedala izvoz živil in dovolila njih uvoz iz drugih držav, cene živilom so precej padle v zadnjih tednih. S tem je olajšano življenje delavcem, obrtnikom, uradnikom, trgovcem. Mi kmetje nimamo nič zoper to, če začne draginja pojemati, če postaja življenje cenejše, če padajo cene živilom, a potrebno in pravično je edino le, da vlada dela ravno tako tudi za to in skrbi, da bo padla cena tudi pri drugih rečeh, pri tistih, ki jih mora kmet kupovati n. pr. železo, stroje, obleko, usnje, umetna gnojila itd. Naj ne pozabi vlada pri boju zoper darginjo na kmetški stan, ki ga neznosna draginja ravno tako tare in žene v obup kakor druge stanove, zlasti, ker je bilo zapored več slabih let in kužnih bolezni pri živini. Ako bote cene znižali samo pri tistih rečeh, ki jih kmet prodaja, ne pa tudi pri tistih, ki jih mora kupovati, potem ga boste uničili, pognali na beraško palico, kar bi bilo pogubno tudi za državo, za obrt in industrijo, ker kmet potem ne bi mogel kupovati izdelkov obrti in industrije. Ze naravna pravila in zdrava pamet zahteva, da se mora za vse stanove enako in pravično skrbeti, vsem enako pomagati. Kakor bi ne bilo prav, če bi vlada samo za kmeta skrbela in druge stanove zanemarjala, tako tudi ni pravično, če bi samo drugim stanovom šla na roko, kmeta pa prezirala in pustila propasti. Taka krivičnost in pristranost bi se stršno maščevala. Mi nismo nevoljni in nevošljivi, ako se drugim stanovom olajša življenje, mi le samo želimo in zahtevamo, da se tudi kmetškemu stanu pomaga, da se tudi njemu olajša življenje kakor drugim. To izrecno povdarjamo, da nas ne bi kdo krivo razumel in sodil. Zato mislimo, da ne more noben pameten delavec, obrtnik ali uradnik kmetom zameriti, ako tudi mi zahtevamo, da se draginja pobija tudi pri tistih rečeh, ki so nam kmetom potrebne, ker ne bi bilo pravično, če bi samo kmetje morali poceni prodajati drugim, drugi pa nam drago. Če moramo kmetje trpeti in prenesti znižanje cen svojih pridelkov, morajo tudi trgovci in obrtniki. Zato ni pravično, da je vlada sicer dovolila uvoz živil od drugod brez carine, ali po znižani carini, da pa ni carine tudi odpravila ali zni-